

Sygn. akt III Ca 150/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Langa-Bieszki

SSO Bożena Bojko-Szczegiecka

SSO Rafał Terlecki (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Justyna Rusoń - Piotrowska

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2013r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko Powiatowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kościerzynie

z dnia 28 listopada 2012 r. sygnatura akt I C 223/12

1. zmienia zaskarżony wyrok :

- w punkcie I i II w ten sposób, że oddała powództwo w całości;

- w punkcie III w ten sposób, że zasądza od powoda M. S. na rzecz pozwanego Powiatu (...) kwotę 797 zł (siedemset dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

2. zasądza od powoda M. S. na rzecz pozwanego Powiatu (...) kwotę 550 zł (pięćset pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III Ca 150/13

UZASADNIENIE

Powód M. S. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Powiatu (...) kwoty 3000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami postępowania. W uzasadnieniu żądania wskazał, iż dochłódzona kwota wywodzi z umów cesji, na mocy, których nabył wierzycelność z tytułu przysługujących cedentowi roszczeń o zwrot nienależnie pobranych części opłat za kartę pojazdu, uiszczonych na rzecz Powiatu (...) w toku postępowania administracyjnego.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 11 maja 2012 r. Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. (k. 24)

Pozwany Powiat (...) wniósł sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty odrzucenia pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej, dodatkowo wskazał, że na podstawie ustawy o finansach publicznych przedmiotowa sprawa powinna być rozpoznana w trybie administracyjnym. Z ostrożności procesowej pozwany domagał się oddalenia powództwa podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia. (k.27-28)

Pismem z dnia 16.08.2012r. pełnomocnik powoda rozszerzył powództwo o kwotę 2000zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot do dnia zapłaty. Wskazując, że rozszerzone żądanie wywodzi z umów cesji, na mocy, których nabył wierzytelność z tytułu przysługujących cedentom roszczeń o zwrot nienależnie pobranych przez pozwanego opłat. Nadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu. (k.41-42).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa również w zakresie rozszerzonego powództwa.

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2012 r. Sąd odmówił odrzucenia pozwu. (k.58)

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2013r. wydanym w sprawie I C 223/12 Sąd Rejonowy w Kościerzynie:

w punkcie I. zasądził od pozwanego Powiatu (...) na rzecz powoda M. S. kwotę 3000 zł (trzy tysiące złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty;

w punkcie II. zasądził od pozwanego Powiatu (...) na rzecz powoda M. S. kwotę 2.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 1.500 zł od dnia 04.08.2012r. do dnia zapłaty;

- 500 zł od dnia 11.08.2012r. do dnia zapłaty;

w punkcie III. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 254zł tytułem zwrotu opłat sądowych od pozwów oraz 797 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

W dniu 16.07.2004r. H. M. zarejestrował w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłacił na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 30.03.2012r. H. M. dokonał na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 16.07.2004r. K. M. zarejestrował w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłacił na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 30.03.2012r. K. M. dokonał na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 14.07.2005r. S. C. zarejestrował w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas

Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłacił na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 30.03.2012r. S. C. dokonał na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 25.07.2005r. Ł. W. zarejestrował w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłacił na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 30.03.2012r. Ł. W. dokonał na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 02.11.2005r. D. K. zarejestrował w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłacił na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 30.03.2012r. D. K. dokonał na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 25.05.2004r. M. K. i A. L. zarejestrowali w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, zapłacili na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 30.03.2012r. M. K. i A. L. dokonali na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 09.08.2005r. T. Z. i J. Ż. zarejestrowały w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki A. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłaciły na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 27.07.2012r. T. Z. i J. Ż. dokonały na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 22.12.2003r. A. Z. zarejestrował w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki F. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłacił na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 27.07.2012r. A. Z. dokonał na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 07.12.2004r. A. Z. zarejestrował w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłacił na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

W dniu 27.07.2012r. A. Z. dokonał na rzecz M. S. przelewu wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

W dniu 28.03.2003r. J. T. zarejestrowała w Starostwie Powiatowym w K. sprowadzony z zagranicy samochód marki V. (...). Pojazdowi nadano numer rejestracyjny (...). Za wydanie karty pojazdu, zgodnie z obowiązującym wówczas Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu zapłaciła na rzecz Starostwa Powiatowego w K. kwotę 500zł.

J. T. dokonała przelewu na rzecz M. S. wierzytelności z tytułu przysługującego mu w stosunku do Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500zł.

Dowód: zaświadczenie - k.50, umowa cesji - k.51;

Pismem z dnia 06.08.2012r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 500zł w związku z nabyciem wierzytelności wynikającej z nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu wniesionej przez cedenta J. T.. (k.52)

Pismem z dnia 27.07.2012r. powód wezwał pozwanego do zapłaty w związku z nabyciem wierzytelności wynikającej z nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu wniesionej przez cedentów T. Z., J. Ż. i A. Z.. (k.53)

Sąd Rejonowy uznał, iż w świetle całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Jak podkreślił Sąd pierwszej instancji okoliczności faktyczne, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, pozostawały w istocie niesporne. Kwestia dopuszczalności drogi sądowej została zaś rozstrzygnięta postanowieniem z dnia 17.09.2012.

Kolejnym zarzutem był zarzut przedawnienia roszczenia. Zgłoszone w pozwie żądanie zapłaty M. S. wywodził z faktu, iż na podstawie szeregu umów cesji nabył od cedentów wierzytelności z tytułu przysługującego im w stosunku do pozwanego Powiatu (...) roszczenia o zwrot nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu w kwocie po 500zł. Łącznie 5000zł. Wskazał, iż z uwagi na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niekonstytucyjność przepisu, na podstawie, którego cedenci uiszcili w/w opłaty, należy się mu zwrot tych opłat w całości. Wszystkie rejestracje, a w efekcie opłaty za wydanie kart pojazdów, których one dotyczyły zostały dokonane pod rządami §1 ust.1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (dz. U. Nr137, poz. 1310), przepis ten został uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z art. 77 ust. 4 pkt 2 i ust. 5 ustawy Prawo o ruchu drogowym (DzU z 2005r. Nr 108, poz. 908) oraz art. 92 ust.1 i art. 217 Konstytucji RP - wyrok z dnia 17.01.2006r. U6/04 (Dz.U Nr 15, poz. 119).

Zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1310) za wydanie karty pojazdu przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej organ rejestrujący pobierał opłatę w wysokości 500 zł.

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006 r. w sprawie o sygn. akt U 6/04 Trybunał Konstytucyjny przesądził, iż przywołany wyżej § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu jest sprzeczny z art. 77 ust. 4 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1486 i Nr 180, poz. 1494 i 1497), a także z art. 92 ust. 1 a art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny odroczył termin utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu do dnia 1 maja 2006 r. celem umożliwienia wprowadzenia do tego czasu regulacji zgodnej z postanowieniami Konstytucji.

W dniu 28 marca 2006 r. Minister Infrastruktury wydał rozporządzenie w sprawie ustalenia wysokości opłaty za kartę pojazdu (Dz. U. Nr 59, poz. 421), gdzie określono jej wysokość na kwotę 75 zł.

Od dnia 1 maja 2004 r., to jest od dnia akcesji Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, na terenie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązuje prawo wspólnotowe (obecnie unijne). Jedną z naczelných zasad ustrojowych wspólnotowego porządku prawnego jest zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego. Zapewnia ona efektywne i jednolite stosowanie prawa wspólnotowego na terytorium wszystkich państw członkowskich, gwarantując tym samym

najpełniejszą realizację celów wynikających z Traktatów Założycielskich. Zasada ta w swej istocie stanowi nakaz zapewnienia wszystkim normom prawa wspólnotowego przewagi w razie konfliktu z jakąkolwiek wcześniejszą lub późniejszą normą krajową w każdym państwie członkowskim.

Przepis art. 90 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. U. UE C 321 E/1), zwanego dalej Traktatem, stanowi, iż żadne Państwo Członkowskie nie nakłada bezpośrednio lub pośrednio na produkty innych państw członkowskich podatków wewnętrznych jakiegokolwiek rodzaju wyższych od tych, które nakłada bezpośrednio lub pośrednio na podobne produkty krajowe. Ponadto żadne z Państw Członkowskich nie nakłada na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych, które pośrednio chronią inne produkty tego państwa.

Cytowany przepis uzupełnia postanowienia Traktatu odnoszące się do zniesienia ceł oraz opłat o skutku równoważnym. Celem takiego uregulowania jest zapewnienie swobodnego przepływu towarów między państwami członkowskimi w normalnych warunkach konkurencji poprzez wyeliminowanie wszelkich form ochrony mogącej wynikać z nakładania dyskryminujących podatków wewnętrznych na towary pochodzące z innych państw członkowskich (tak wyrok w sprawie B. przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej w W.). Dane opodatkowanie można uznać za zgodne z art. 90 Traktatu tylko wtedy, gdy zostanie wykazane, że jest ono tak skonstruowane, iż wyklucza w każdym przypadku opodatkowanie przywożonych produktów w wyższym stopniu niż produktów krajowych, oraz że w związku z tym nie wywołuje ono w żadnym razie dyskryminujących skutków.

Skoro zatem opłata przewidziana w § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 lipca 2003 r., w praktyce jest nakładana w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego, lecz nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on tam już zarejestrowany, to jest ona niezgodna z dyspozycją art. 90 akapit pierwszy Traktatu (tak postanowienie (...) z dnia 10 grudnia 2007 r. w sprawie P. K. (1) przeciwko Gminie J., sygn. akt C-134/07). W tym wyroku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że "zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego zobowiązuje organ administracyjny, sąd krajowy, do stosowania prawa wspólnotowego i do odstąpienia od stosowania sprzecznych z nim przepisów krajowych".

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy stwierdził, iż zgodnie z przywołaną wyżej zasadą prymatu prawa wspólnotowego (unijnego) nad prawem krajowym, w przypadku sprzeczności normy prawa krajowego z normami prawa wspólnotowego (unijnego), nie można stosować takiego przepisu, niezależnie od odroczenia przez Trybunał Konstytucyjny utraty jego mocy obowiązującej. W rezultacie osoby dokonujące w Polsce pierwszej rejestracji samochodu sprowadzonego z zagranicy nie miały prawnego obowiązku uiszczenia opłaty w kwocie 500 zł. W tym zakresie Sąd w całości podziela stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 czerwca 2010 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 37/10, gdzie wskazano, iż cytowane wyżej postanowienie Trybunału Sprawiedliwości odnosi się do pełnej wysokości opłaty za kartę pojazdu w kwocie 500 zł, a nie jedynie do różnicy 425 zł pomiędzy kwotami określonymi w rozporządzeniach z 2003 i 2006 r. Trybunał uznał, bowiem, iż opłata nakładana w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego jest w całości sprzeczna z prawem unijnym. Mając na uwadze powyższe, osoby, które dokonały takiej opłaty mają prawo dochodzić jej zwrotu, jako świadczenia nienależnie pobranego,.

Jak wskazał Sąd Rejonowy, zgodnie z art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył; albo, jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia został osiągnięty; albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Do świadczenia nienależnego stosuje się przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, o czym stanowi przepis art. 410 § 1 k.c. Roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego może powstać jedynie wówczas, gdy uzyskanie korzyści majątkowej jest wynikiem "świadczenia" w rozumieniu art. 353 § 2 i 1 k.c., czyli działania albo zaniechania będącego przedmiotem zobowiązania. Gdy zaś określone przesunięcie majątkowe nie jest wynikiem "świadczenia", nie może powstać roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, a jedynie roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia na zasadach ogólnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 września 1997 r., III CKN 162/97, OSNC 1998 z. 2 poz. 31). W orzecznictwie i piśmiennictwie przyjmuje się zarazem, że

przy ocenie, czy miało miejsce świadczenie będące przedmiotem zobowiązania, rozstrzygające znaczenie powinien mieć punkt widzenia wierzyciela: czy może on na podstawie rozpoznawalnych okoliczności uważać dane działanie za świadczenie. Jeśli tak, to zastosowanie znajdują przepisy o świadczeniu nienależnym, a w przeciwnym razie - ogólne przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Roszczenie to z istoty swojej ma charakter cywilnoprawny, dopuszczalność drogi sądowej wynika już z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego i orzecznictwa Sądów Okręgowych. Zgodnie z art. 118kc terminy przedawnienia roszczeń cywilnoprawnych wynoszą odpowiednio 3 lata dla roszczeń wynikających z działalności gospodarczej lub o świadczenia okresowe oraz 10 lat dla wszystkich pozostałych. W konsekwencji uznania roszczeń powoda i jego poprzedników prawnych za roszczenia cywilnoprawne, za dopuszczalną należy uznać również cesję wierzytelności z nich wynikających (por. uzasadnienie SN IIICZP 18/09).

Jak podkreślił Sąd Rejonowy źródło dochodzonego przez powoda roszczenia (bezpodstawne wzbogacenie) jest zdarzeniem o charakterze cywilnoprawnym. Przesądza o tym, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, samo oparcie żądania pozwu na okolicznościach faktycznych, które wskazują na cywilnoprawne źródło żądania. W konsekwencji, charakter tego świadczenia przemawia za dopuszczalnością drogi sądowej (por. Uchwała składu 7 sędziów SN OPS 3/07, IIICZP 35/07, IIICZP 67/11, IIICZP 24/12). Sąd dał temu wyraz odmawiając odrzucenia pozwu. Dodatkowo trzeba wskazać na treść art. 2kpc, który stwarza ustawowe domniemanie dopuszczalności drogi sądowej. Przekazanie takiej sprawy do właściwości innych organów musi być wyraźnie.

Jak podkreślił Sąd Rejonowy, skoro powód wskazywał na cywilnoprawny charakter swego żądania i przy uznaniu, że droga sądowa jest dopuszczalna, dopuszczalny jest również obrót wierzytelnościami, których źródłem jest zdarzenie cywilnoprawne. Zgodnie z art. 509§1kc, wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią. Wierzytelność o zwrot opłaty za wydanie karty pojazdu, mająca w ocenie Sądu Rejonowego, charakter cywilnoprawny pozostaje poza regulacją przepisów o charakterze publicznoprawnym. Źródłem wierzytelności powoda jest nieuprawnione pobranie przez organ administracji publicznej tej opłaty. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, skoro wierzytelność, stanowi świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410§2kc, to brak jest podstaw dla ograniczenia w zbywalności tej wierzytelności.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności przystąpił do analizy, zakwestionowanego przez pozwanego w sprzecznie od nakazu zapłaty, żądania powoda zapłaty kwot wskazanych w pozwie i rozszerzonym powództwie, wynikających z umów cesji zawartej przez powoda z K. M., S. C., Ł. W., D. K., M. K., A. L., H. M., T. Z., J. Ż. i A. Z..

W świetle przytoczonych powyżej rozważań prawnych, mając na względzie w szczególności treść postanowienia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 grudnia 2007 r. w sprawie z powództwa P. K. (1) przeciwko Gminie J. oraz treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 37/10, stwierdzić należy, iż opłata za wydanie karty pojazdu w wysokości 500 zł, ustanowiona w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r., jest w całości, sprzeczna z normami prawa unijnego. W konsekwencji, zdaniem Sądu Rejonowego, jako nienależnie pobrana, powinna ona również w całości ulec zwrotowi.

Jak podkreślił Sąd pierwszej instancji, w niniejszej sprawie cedenci nie byli w ogóle zobowiązani do uiszczenia opłaty za kartę pojazdu, a zatem w sprawie zachodzi pierwsza z przesłanek wymienionych w art. 410 § 2 k.c. Skoro, zatem powód nabył wierzytelności cedentów z tytułu należącego się im zwrotu nienależnie pobranych opłat, to jego żądanie zasądzenia kwot wskazanych w sprawie było uzasadnione - po 500zł od każdego zarejestrowanego pojazdu objętego pozwem, łącznie 5000zł.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. - w odniesieniu do kwoty 3000zł od dnia wniesienia pozwu, 1500zł i 500zł od dnia wezwania pozwanego do zapłaty.

Sąd pierwszej instancji podkreślił iż przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, a więc i nienależnego świadczenia nie określają terminu, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia. Nie można też wyznaczyć tego terminu, odwołując się do natury zobowiązania, z którego świadczenie wynika. W tym stanie rzeczy należy uznać, iż zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter

bezterminowy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, niepubl. oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNCP 1991, nr 7, poz. 93). Oznacza to, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego lub od daty wniesienia żądania w pozwie (wpływ pozwu do sądu).

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 100 k.p.c. i art. 108 k.p.c. - jak w pkt III wyroku, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości.

Sądowi pierwszej instancji apelujący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 188 pkt 3 Konstytucji przez jego niezastosowanie polegające na dokonaniu badania zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami oraz orzeczenia w tym zakresie podczas, gdy kompetencję taką posiada wyłącznie Trybunał Konstytucyjny.

2. art. 3 ust. 1 i 2 Traktatu Akcesyjnego - Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w Traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej przez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, iż Rzeczypospolita Polska była związana *acquis corrimunautaire* Unii Europejskiej w okresie poprzedzającym wejście w życie Traktatu Akcesyjnego, podczas gdy zgodnie z postanowieniami Traktatu Akcesyjnego, kraje członkowskie dorobkiem prawnym Unii Europejskiej związane są dopiero od dnia przystąpienia.

3. art. 509 § 1 kc poprzez jego błędne zastosowanie, oparte na przyjęciu, iż opłata za wydanie karty pojazdu, jest świadczeniem o charakterze ściśle cywilnym, które podlega obrotowi prawnemu w drodze przelewu wierzytelności, podczas gdy charakter prawny tego świadczenia jest podwójny, i w zdecydowanej większości zawiera cechy właściwe dla świadczenia o charakterze publicznoprawnym, które ze swej natury nie może być przedmiotem obrotu.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za pierwszą instancję oraz instancję odwoławczą, w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz pozostawienia temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Podniesione w niej zarzuty naruszenia prawa materialnego zasługiwały na uwzględnienie, a zgromadzone w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji dowody stanowiły wystarczającą podstawę do zmiany zaskarżonego wyroku.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wydając reformatoryjne orzeczenie w niniejszej sprawie, nie kwestionował dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń w zakresie stanu faktycznego, a dokonał wyłącznie własnej oceny prawnej stwierdzonych przez Sąd pierwszej instancji okoliczności faktycznych. Tym samym Sąd odwoławczy przyjął ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji za własne i uczynił podstawą swego rozstrzygnięcia.

Powód dochodził od pozwanego kwoty 5000 zł tytułem nabytego na podstawie cesji wierzytelności od 10 osób, prawa zwrotu kwoty 500 zł jako nienależnego świadczenia pobranego przez stronę pozwaną za wydanie karty pojazdu na podstawie aktu prawnego sprzecznego z prawem wspólnotowym i Konstytucją RP.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż w uchwale z dnia 16 maja 2007 r., III CZP 35/07 (OSNC 2008, nr 7-8, poz. 72) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że dopuszczalna jest droga sądowa do dochodzenia roszczenia o zapłatę,

którego podstawę stanowi nienależne pobranie opłaty za wydanie karty pojazdu, określone w § 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. Nr 137, poz. 1310, zwane dalej rozporządzeniem z dnia 28 lipca 2003 r.). Także po wejściu w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240), Sąd Najwyższy opowiedział się za dopuszczalnością drogi sądowej w tego rodzaju sprawach, gdy opłata ta została pobrana na podstawie powołanego rozporządzenia przed wejściem w życie tej ustawy (zob. uchwała z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZP 24/12, niepubl. oraz uchwała z dnia 25 listopada 2011 r., III CZP 67/11, OSNC 2012/6/69). Nie podważa dopuszczalności drogi sądowej w tego rodzaju sprawach także uchwała składu 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 4 lutego 2008 r., I OPS 3/07 (ONSAiWSA 2008, Nr 2, poz. 21), który wprawdzie przyjął, że skierowanie do organu administracyjnego żądania zwrotu opłaty za wydanie karty pojazdu, uiszczonej na podstawie powołanego rozporządzenia jest sprawą administracyjną, ale jednocześnie zastrzegł, że przyjęcie tego stanowiska nie oznacza, iż dla dochodzenia zwrotu opłaty ma być niedopuszczalna droga postępowania przed sądem powszechnym, gdyż o takiej dopuszczalności decyduje przede wszystkim wskazana przez powoda podstawa prawna roszczenia.

W związku z tym stwierdzić trzeba, że w sprawie, w której zapadło skarżone orzeczenie droga sądowa była dopuszczalna.

Nie budziło również wątpliwości Sądu Okręgowego, iż Trybunał Konstytucyjny w powołanym wyroku z dnia 17 stycznia 2006 r. (sygn. akt U 6/04, Dz. U. Nr 15, poz. 119) stwierdził niezgodność § 1 ww. rozp. z art. 77 ust. 4 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) oraz z art. 92 ust. 1 i art. 217 Konstytucji RP i orzekł, że przepis ten traci moc obowiązującą z dniem 1 maja 2006 r.

Apelujący wskazywał, iż jedna z opłat za kartę pojazdu uiszczona została w dniu 28 marca 2003r. na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 marca 2002 r. (Dz.U. 2002, Nr 18, poz. 177), uchylonego następnie na mocy w/w rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. Nr 137, poz. 1310), a Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się wyłącznie co do niekonstytucyjności przepisów drugiego w kolejności rozporządzenia. Zdaniem apelującego doszło do naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 188 ust. 3 Konstytucji RP w przypadku orzeczenia o konieczności zwrotu jednej z opłat pobranej na podstawie rozporządzenia z dnia 4 marca 2002 r.

Istotnie, treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego dotyczyła wyłącznie obowiązującego wówczas przepisu rozporządzenia z dnia 28 lipca 2003 r., który okazał się sprzeczny również z prawem wspólnotowym (obowiązującym Polskę od dnia akcesji do Unii Europejskiej tj. od dnia 1 maja 2004r.), tj. art. 90 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (zwanego dalej TWE), bowiem w postanowieniu z dnia 10 grudnia 2007 r. wydanym w trybie prejudycjalnym w sprawie P. K. przeciwko Gminie M. J. (C-134/07, Dz. U. UE C 2008, Nr 64, poz. 15) w związku z wnioskiem Sądu Rejonowego w J., Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, iż ówczesny art. 90 TWE (obecnie jest to art. 110 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on opłacie, takiej jaka była przewidziana w rozporządzeniu z dnia 28 lipca 2003 r.

Prawo wspólnotowe ma pierwszeństwo przed prawem krajowym co potwierdza art. 90 ust. 3 Konstytucji RP i wobec tego co do zasady w razie sprzeczności przepisu prawa krajowego z przepisem prawa Unii Europejskiej, sąd rozstrzygający sprawę powinien zastosować się do konsekwencji wynikających z tej kolizji i uwzględnić odpowiedni przepis prawa unijnego.

Ponieważ w dniu uiszczenia pierwszej z opłat (28 marca 2003r.) Polska nie była członkiem Unii Europejskiej, zasada prymatu prawa wspólnotowego nad prawem krajowym nie miałyby zastosowania.

Niemniej jednak, przyjmuje się, zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, że sąd może w toku rozpoznawania sprawy ocenić, czy przepisy rozporządzenia są zgodne z przepisami ustawy. W relacji zatem do aktów stanowionych przez władzę wykonawczą, związaną sądów tymi aktami nie istnieje. Uprawnienie każdego sądu rozpoznającego sprawę do oceny czy określone przepisy rozporządzenia są zgodne z ustawą było i jest przyjmowane zarówno w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, jak i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Dokonując

opartej na podstawie art. 178 ust. 1 Konstytucji, samodzielnej oceny konstytucyjności przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 marca 2002 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz.U. 2002, Nr 18, poz. 177), stwierdzić należy że § 1 ust. 1 rozporządzenia został wydany z przekroczeniem upoważnienia ustawowego. Upoważnienie zawarte w art. 77 ust. 6 w zw. z ust. 4 pkt 2 p.r.d. nie uprawniało Ministra Infrastruktury do określenia w rozporządzeniu wysokości opłaty za kartę pojazdu w wysokości przewyższającej rzeczywiste znaczenie tego dokumentu dla rejestracji pojazdu oraz koszt związany z drukiem i dystrybucją tej karty. Powyższe stwierdzenie odnieść należy do przepisów rozporządzenia zarówno pierwszego, jak i drugiego, którego niekonstytucyjność stwierdził Trybunał Konstytucyjny. W tym zatem zakresie zarzuty apelacji nie są zasadne.

Zasadny okazał się natomiast zarzut naruszenia treści art. 509 § 1 kc. W ocenie Sądu Okręgowego opłata za wydanie karty pojazdu jako należność administracyjna o charakterze publicznoprawnym nie może być przedmiotem cesji. Wprawdzie dochodzenie zwrotu przedmiotowej opłaty podlega przepisom prawa cywilnego z uwagi na nienależność świadczenia i staje się ono źródłem zobowiązania, ale może dotyczyć tylko bezpośrednio podmiotu bezpodstawnie świadczącego opłatę, ze względu na dokonywaną rejestrację pojazdu i związaną z tym potrzebę wydania karty tego pojazdu. Jest bowiem zwrotem tej opłaty, a nie wierzytelnością, która może stać się przedmiotem obrotu na podstawie przepisów kodeksu cywilnego. Wierzytelności o charakterze publicznoprawnym nie podlegają bowiem zbyciu na rzecz osób trzecich.

Dopuszczalność sądowego dochodzenia roszczeń o zwrot opłaty za wydanie karty pojazdu samochodowego nienależnie pobranej na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 2003 r. nie zmienia charakteru prawnego samej opłaty, mającej w założeniu pokryć koszty jej wydania i będącej świadczeniem na rzecz jednostki samorządu terytorialnego, od której uiszczenia zależało pozytywne rozpatrzenie wniosku o rejestrację pojazdu i wydanie karty pojazdu. Opłata była więc należnością o charakterze wprawdzie niepodatkowym, ale również w razie jej pobrania przed dniem 1 stycznia 2010 r. (wejście w życie nowej ustawy o finansach publicznych), stanowiła z istoty swojej świadczenie publicznoprawne. Wynikała z przepisu ustawowego, była świadczona na rzecz podmiotu publicznego, a zakwestionowanie dotyczyło tylko jej wysokości określonej na podstawie aktu wykonawczego do Prawa o ruchu drogowym, jakim było rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 2003 r.

Charakter prawny opłaty jako z natury swojej należności publicznoprawnej, nie mającej źródła w żadnym zdarzeniu cywilnoprawnym, sprawia, że wprawdzie dochodzenie zwrotu podlega przepisom prawa cywilnego o bezpodstawnym wzbogaceniu, które staje się źródłem zobowiązania, ale może dotyczyć tylko bezpośrednio podmiotu bezpodstawnie świadczącego opłatę, ze względu na dokonywaną rejestrację pojazdu i związaną z tym potrzebą wydania karty tego pojazdu, jest zwrotem tej opłaty, a nie wierzytelnością mogącą stać się przedmiotem obrotu na podstawie przepisów kodeksu cywilnego (vide: uzasadnienie uchwały SN z dnia 6 czerwca 2012r. w sprawie III CZP 24/12, OSNC 2013/1/5).

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy na podstawie art. 509 § 1 kc a contrario uznał powództwo za niezasadne i oddalił je w całości. O zmianie wyroku Sądu Rejonowego w tym zakresie (pkt I i II) Sąd Okręgowy – na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł w punkcie I, zmieniając ponadto zawarte w punkcie III zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania, jako podstawę przyjmując art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. odpowiednio do wyniku sporu i zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 797 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego ustaloną w oparciu o § 6 pkt 2 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. 2013, poz. 490).

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 550 złotych, w tym kwotę 250 zł tytułem opłaty od apelacji i kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą ustaloną w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. 2013, poz. 490).